

"Bir şeyin müteaddit esbabı olduğundan; olabilir, o câni sıfat da kalbin fesadından değil, belki hariç bir sebebin neticesidir." İzah eder misiniz?

"Halbuki o zalûm-u cehûl, tabiat-ı zâlimaneye, bir câni sıfat için, o evsaf-ı mâsumenin hakkına da tecavüz edip, mevsufa da husumet, hattâ onda da iktifa etmiyor; akrabasına da hattâ meslektaşına da zulmünü teşmil eder. Bir şeyin müteaddit esbabı olduğundan; olabilir, o câni sıfat da kalbin fesadından değil, belki hariç bir sebebin neticesidir. O halde sıfat canıye değil, kâfire de olsa, o zat câni olamaz."(1)

Mümin birisinden kafir ve canı bir sıfat sudur etse, o kimse caniler ve kafirlr defterine yazılmaz. Çünkü kader insanın mahiyetini günah ve zulüm işlemeye müsait bir şekilde tasarlamıştır. Bu yüzden insanın duygu ve cihazları günaha meyyaldır ve insan bazen bu duygulara kapılabilir. Bu sebeptir ki Ehl-i sünnet **"Büyük günahı işleyen kafir olmaz."** hükmünü benimsemiştir.

Bu mülâhaza ile, bir müminde canı bir sıfat gördüğümüzde onun kalbi bozuk ve kokuşmuş diyemeyiz, çünkü kalbi sağlam ve temiz olduğu halde bazı duyguların seline ve baskısına kapılarak o canı fiili işlemiş olabilir. Bu duygular her insanda farklı olabilir.

Mesela, çok büyük bir açlığa ya da şiddetli fakirliğe maruz kalmış bir adam, bu sıkıntı ve fakirliğin vermiş olduğu körlük ile hırsızlık etse, buna harici bir sebebin baskısı ile o günahı işledi denilir, kalbi bozuk ve kokuşmuş olduğu için bu günahı işledi denilmez.

Sıfat ile şahsı karıştırmamak gerekiyor. Sıfat canı olduğu halde şahıs genel anlamda masum olabilir. Şayet her canı sıfat şahsı da canı kılmış olsa idi, yer yüzünde peygamberlerden ve bazı özel kişilerden başka masum ve temiz insan olamazdı. Nitekim sahabeler içinde bile canı sıfatın görüldüğü hatta kebaire düşenler olmuştur. Ama bu sıfatlar onların kudsiliğini ve velayetlerini iskat etmemiştir.

(1) bk. [Sünühat](#).